Політична, просвітна і господарська часопись. Виходить що тиждня в суботу.

Редаґує: Д-р СТЕПАН БАРАН.

ПЕРЕДПЛАТА: В Австрії й Угорщині: річно 6 кор., піврічно 3 кор., чвертьрічно 1.50 кор. Поодиноке число коштує у Львові 10 сот., на провінції 12 сот.
За границею „Свобода" коштує на цілий рік: В Німеччині 6 марок; в Росії 3 рублі; в Америці 2 доляри.
Адреса Редакції і Адміністрації: „СВОБОДА", Львів, Ринок ч. 10., II. поверх.

Ч. 37. ЛЬВІВ, субота, дня 9. вересня 1916. Рік XX.

Нові воєнні податки.

Довге триванє війни спричинило зріст державних видатків, які доси покрито головно у нас з чотирех воєнних позичок. З огляду на се, що висота податків остала в Австрії в найважнійших родах податків та сама, що була перед війною, треба було подумати про винайденє нового жерела державних доходів. Се вже в части зроблено і вже сего року підвисшено податок від горівки та підвисшено значно ціну тютюну, з чого збільшив ся дохід держави о около сто міліонів корон річно.

Ся підвишка однак не вистарчила навіть на покритє відсотків (процентів) від чотирех державних почичок, бо самі відсотки від послідних чотирех австрійських воєнних позичок виносять нині 750 міліонів корон річно. І як раз той надзвичайний зріст видатків на воєнні цїли примусив нашу державу подумати про новий рід податків. Нові воєнні податки вже є в Німеччині і Угорщині, а отсе і в нас в послїднім тижни оголошено в Вістнику законів державних цісарський розпорядок з 28. серпня 1916 в справі воєнного додатку до безпосередних податків і в справі введеня деяких нових податків (приміром від сірників).

Підвисшенє податків на самім початку війни мусїло би викликати занепокоєнє серед широких кругів населеня, але нині, коли ціле наше житє, передовсім в области господарства, приноровило ся до вимогів війни, сю конечну податкову підвишку переведену в інтересї добра держави почують податники менше болючо, як би се було з початком війни.

Теперішне більше податкове обтяженє треба приняти в почутю, що воно є конечне, тим більше, що нові безпосередні податки розложено на всї верстви населеня, відповідно до сили податкової населеня. Для підвишки безпосередних податків вибрано форму додатків до теперішних державних податків. Вільними від нових воєнних податків остануть на дальше податки: домово-чиншовий, домово-клясовий і податок від платнї. Додаток від доходового податку і до окремого податку зарібкового є степенований після видержливости податників. Новий воєнний додаток розпочинаєть ся доперва при доходї трех тисячів корон і виносить 15 процент теперішного податку, який зростає постепенно і при доходї понад 200 тисячів корон виносить 120 процент дотеперішного податку; доходи отже низше трех тисячів корон є зовсїм вільні від нового воєнного податку. Додаток від окремого податку зарібкового виносить найменше 20 процент (одну пяту часть) дотеперішного податку і при висших доходах іде в гору аж повної висоти дотеперішних податків.

Підвисшено також відносно (пропорціонально) податки ґрунтовий, рентовий і від тантієми. Від селянських ґрунтів буде платити ся найвисше 80 процент (чотири пяті части) дотеперішного державного ґрунтового податку, а не від цїлого ґрунтового податку, до котрого входять ріжні додатки як краєвий, повітовий, громадський, дороговий і т. д., котрі все є кількакратно висші від самого державного ґрунтового податку; підвишка отже від ґрунтового податку є розмірно не велика і ту розмірно не дуже великий тягар спаде на наше сїльське населенє.

Теперішні воєнні додатки є застережені тільки для держави і тому від них не можна вимірювати додатків на цїли краю, повіту або громади.

Новий воєнний додаток до державних безпосередних податків обовязує від початку 1916 р. і хто заплатив податок (пр. від ґрунту), за сей рік або за якийсь квартал сего року, то ще мусить окремо доплатити новий воєнний додаток. Як сказано висше, не підвисшено зовсїм державного податку домово-клясового (нумерового) і нумерове буде оплачувати ся в тій самій висоті, що доси.

Дохід з нового воєнного додатку обчислено на 200 до 210 міліонів корон річно, з чого на ґрунтовий податок припадає 42 міліони корон.

Инший цісарський розпорядок заряджує майже загальну підвишку стемплевих і безпосередних належитостий з виїмкою тих, що підвисшено їх в минувшім роцї як прим. належитости судові. Сей розпорядок входить в житє від 1. жовтня 1916 р. Дохід від підвишки стемплїв і безпосередних належитостий буде виносити 70 міліонів корон річно.

Підвисшено також податок від гри в тоталїзатора, що однак дасть тільки незначний дохід 2 і пів міліона корон річно.

Найважнїйшим, а в додатку зовсїм новим, податком посередним є податок від сїрників, що має виносити 2 сотики від кождої пачки сїрників, що має найменше 60 сїрників без сїрки, або 90 сїрників з сїркою. Запальники (кресала) будуть оподатковані по 50 сот., по одній коронї і по три корони в міру розміру і ваги.

Нові воєнні податки творять тільки частину нового податкового обтяженя, бо в найблизшім часї мають завести дальші нові воєнні податки, між иншими мають підвисшити оплати почтові і оплати за їзду зелїзницею.

СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА НАРОДНИЙ ФОНД!

Датки належить відсилати під адресою: Краєвий Союз Кредитовий у Львові, Ринок ч. 10, на вкладкову книжочку ч. 5880 з допискою „Народний Фонд".

З Загальної Української Ради.

Двайцятьтрете засїданє Загальної Української Ради відбуло ся у Відни 26. серпня с. р. під проводом голови д-ра Костя Левицького.

Голова зложив звіт з дїяльности президії в місяцях липни і серпни 1916 р., подаючи до відома заходи, які президія починила в дотичних міністерствах у всїх господарських та національно-політичних справах, котрі в сих двох місяцях стали ся пильними.

З окрема починила президія відповідні представленя в дотичних міністерствах в справі евакуаційних заряджень в Галичинї і Буковинї, в справі грошевих підмог для заложників і вивезених в глубину Росії Українців, в справі відбудови Галичини та авторизованя „Східно-галицької будівельної Спілки", в справі виплат за воєнні чинитьби і т. д., як також в справі національно політичних домагань українського народа. Побіч того відбув голова Загальної Української Ради в справі відбудови Галичини ще окрему нараду з начальником Централї для відбудови Галичани, віцепрезидентом намісництва Гродзїцьким і осягнув приреченє, що дотичні наші домаганя будуть узгляднені.

Сей звіт принято з одобренєм до відома, почім обговорювано на основі реферату посла Льва Левицького положенє українських виселенців в баракових таборах Вольфсберг, Ґмінд і Хоцен та ухвалено присвятити сїй справі ще окреме засїданє, визначуючи його на суботу дня 2. вересня с. р.

З приводу поновного російського наїзду на Східну Галичину та Буковину, котрим російське правительство передусїм користуєть ся до сього, щоби проти тамошнього українського населеня провадити варварську політику винищеня — ухвалено на внесок В. Темницького видати письменну заяву в ріжних мовах, котра в імя культури і цивілїзації, в імя людськости і поступу, в імя природного права українського народа на своє власне житє і на розвій своєї національної окремішности запротестувала-би найбільше рішучо та торжественно перед лицем цїлого цивілїзованого світа проти переслїдуваня та давленя українського національного житя веденого Росією в занятих частяк Галичини і Буковини, як також проти явного змаганя Россії підчинити Галичину і Буковину царській самоволї.

Військові причинки для наших виселенців в бараках.

З Відня пишуть нам: Наші селяни, виселені через воєнну заверуху з краю, мають без виїмку приміщенє в баракових таборах в західних краях Австрії, де спільно мешкають і дістають харч на державний кошт. В наших

таборах мешкають майже тільки самі жінки і діти, бо чоловіки покликані до військової служби. Тому, що родини тих, що нарокували до війска, дістають удержанє в таборі, державні власти не платять їм причинків військових. Се поступованє властий є одначе незгідне з думкою обовязуючих законів, бо причинковий закон говорить виразно инакше.

Адміністраційний Трибунал, що стоїть на сторожі закона, орік вже навіть в справі жалоби одного з виселенців з табору, що рішенє комісії, начеб виселенцям в таборах не належав ся причинок військовий не опирає ся на законі. Адміністраційний Трибунал опер ся в своїм рішеню на § 3. і § 7 причикового закона з 26. грудня 1912. В. з. д. ч. 237. З уваги на се рішенє Адміністраційного Трибуналу власти є обовязані в подібних случаях держати ся правного погляду Адміністраційного Трибуналу.

Наші виселенці, що побирають військовий причинок, а мають платничий аркуш, мають отже право домагати ся мимо сего, що мешкають в бараках, дальшої випати причинку. Коли власти відмовлять, мають право домагати ся в своїй причинковій комісії (в своїм повіті) рішеня на письмі. В всіх тих справах можна писати в своїм повіті до комісії письмо, а таке письмо є вільне від марки і стемпля, — лиш на коверті треба зазначити, що се причинкова справа. (Unterhaltsbeitragangelegenheit).

Відмовну відповідь на письмі треба до двох місяців занести до адвоката, а сей зробить зажаленє до Адміністраційного Трибуналу у Відни.

Тисячі висенців вже повернули з таборів домів, а за час житя в таборі не дістали належного їм причинку. Тепер мають вони право домагати ся його додаткової виплати. Ті виселенці мають зголосити ся у своїй громаді побуту, а громада є обовязана списати протокол. Сей протокол відошле громада до причинкової комісії.

В разі відмовної відповіди комісії треба зробити жалобу до Адміністраційного Трибуналу, а все через адвоката.

Є однак тисячі таких людий, що мешкають в бараках і єще не подавали ся ніколи о причинок. Вони мають зголосити ся в бараковій власти до протоколу в справі запомоги. Баракова власть є обовязана списати протокол на кожде жаданє, а сей протокол відошле вона до причинкової комісії. На се протоколярне жаданє мусить сторона дістати відповідь. Коли люди уміють, або є кому їм написати, можуть самі писати до комісії в своїм повіті, а як повіт занятий — до краєвої причинкової комісії в Бялій на відповідних друках. Друки мають баракові власти. Рівнож треба знати людям, що за час сезонової праці в Чехах, Прусах, Данії і т. д. належить ся після закона військовий причинок. Сего жаданя комісії вже не відкидають, бо обіжник ц. к. міністерства краєвої оборони наказує виплачувати за час сезонової роботи причинок. Коли хто був на сезоновій роботі, а не дістав причинку — має право і повинен його домагати ся. Сеї справи повинні припильнувати наші люди, бо через недбальство і несвідомість пропадуть для нас сотки тисяч.

З таборів наших виселенців — на скільки знаю — не пішля єще ані одна справа перед Адміністраційний Трибунал. Инші народи — як бачимо — пильнують ліпше своїх прав!

По правну пораду мають звертати ся до Українського запомогового комітету у Відни, адреса: Wien, VIII., Strozzigasse 32|12. або до Народної Канцелярії у Відни: Wien, VIII., Josefstädterstrasse 43. I/8.

Загалом всї поради треба там засягати.

Володимир Лисий.

УВАГА: Коли наші інтелігенти, що працюють в таборах чи по селах основнійше хочуть познакомити ся з причинковими справами, то я відсилаю їх до німецького підручника: Staatlicher Unterstützungsbeitrag und staatliche Unterstützung“. (1 К) або до популярного провідника: „Die Ansprüche der Soldaten und ihrer Hinterbliebenen“ (30 с.). Обі книжки можна спровадити через книгарню: Ignaz Brand & Co. Wien, VIII. Gumpendorferstrasse 18.

Ширіть „Свободу“!

Кому належить ся воєнний причинок і як його доходити?

З усїх сторін краю звертають ся до нас селяни устно і листовно з запитами, кілько моргів поля може мати особа, яка стараєть ся о причинок. Отже в сїй справі причинковий закон не має жадної виразної постанови, а причинкові комісії поступають ріжно в ріжних сторонах краю. В дуже многих повітах Східної Галичини причинкові комісії рішають, що тому, хто має більше як 6 моргів поля, то для його рідні взагалї не належить ся причинок. Таке незгідне з духом закона і з рішенями Адміністраційного Трибуналу поступованє причинкових комісій спричинює, що є повіти, в яких половина осіб управнених до побираня причинку, не побирає його.

Причинковий закон постановляє виразно, що причинок належить ся

всїм дрібним сїльським господарям

(а в нас лише такі є), коли лише через покликанє до чинної служби є загрожене удержанє родини. Супроти сего є ясним, що причинок належить ся кождій жінцї, кождій матери і рідні покликаного, бо кождий убуток робучої сили зменшує доходи сїльського дрібного господарства, а тим самим загрожує удержаню оставших дома членів родини. Навіть газдини на 20 моргах поля належить ся причинок, коли вона позістала на господарстві з дрібними дїтьми. а нема нікому нї чим управити поля, так що господарство в наслїдок неприсутности покликаного занепадає. Адміністраційний Трибунал видав в серпни с. р.

важне рішенє

в справі воєнних причинків. Розходило ся о женщину, яка мала мале сїльське господарство і якої муж помер в часї війни.

Вона твердила, що її син столярський помічник, покликаний тепер до війска, хоч не мешкав з нею в спільнім домівстві, причинював ся до єї удержаня. Висоту підмоги подала вона на 100 корон річно і заявила, що для неї навіть так мала підмога в висоті 8 корон місячно значить дуже много.

В таких і тим подібних случаях причинкові комісії дотепер відкидали прошеня о причинок, думаючи, що підмога, яку дає покликаний своїй рідни мусить бути значнїйшою, а крім сего вимагали, щоби дотичні члени родини жили доси з покликаним в однім господарстві.

Адміністраційний Трибунал узнав таке поступованє причинкових комісій несправедливим і висказав засаду, що стараючий ся о причинок не мусить мешкати на спільнім господарстві з покликаним і що підмога, яку покликаний давав своїй рідні на удержанє не мусить бути великою і значною. Вистарчає, щоби той, хто стараєть ся о причинок, заспокоював з сеї підмоги, лише в части свої житєві потреби, яких покрити з своїх доходів не є в силї. У висше наведенім случаю вистарчало, коли покликаний давав своїй матери 8 корон місячно на удержанє.

Селяни не вміють зарядити ще одному лихови. Часто причинкові комісії дуже проволікають з полагодою причинкових зголошень. Лучило ся таке, що селяни села Дубє брідського повіту внесли ще з кінцем 1915 р. зголошеня о причинок, а їх прошенє ще дотепер не зістало полагоджене. В таких случаях належить вносити зажаленє на пиняве поступованє повітових, причинкових комісій до Краєвої комісії причинкової згл. до його ексцеленції намісника в Бялій.

Селяни львівського повіту не користають з безплатного бюра правної поради при товаристві „Просвіта“ в такій мірі, як сего мож було сподіватись. Дїєть ся се не тому, немов би селяни львівського повіту не потребували правної помочи, лише тому, що не знають про істнованє такого бюра.

Тому було би пожаданим щоби Всч. Отцї на проповіди, і світська інтелігенція поучила часто неграмотних селян, що у Львові в ринку ч. 10. при тов. „Просвіта“ є бюро, яке уділює безплатно правної помочи у всїх справах, які безпосередно або посередно мають лучність з війною. Години урядові щоденно від год. 4—7 по полудни, крім неділь і греко-католицьких свят.

Світова війна.

На російсько-румунськім фронті.

Нова австрійсько-румунська війна вплинула значно на воєнне положенє на російськім фронті. Румуни, приготовивши ся здавна до війни з Австро-Угорщинею, получили ся сейчас в полудневій Буковині в околицях Бистриці, Молдави і Кірлїбаби з російським війском, розпочинаючи рівночасно напір на австрійський фронт вздовж румунсько-семигородської границї, між тим коли Москалї зі здвоєною силою вдарили на становища австрійсько угорських і німецьких війск в полудневій Буковині і в околицях Чорногори, стараючи ся там передістати ся до північно-східної Угорщини і улекшити в сей спосіб задачу Румунів. Протягом минувшого тижня ішли битви о гору Кукуль і в околицях на захід від горішного бігу ріки Молдави на Буковині, в околицях гори Плоскої коло Райфалової, Жабя та Татарівського провалу. Нашим пощастило ся відперти всюди російські наступи, а Москалї зискали тільки те, що по завзятих битвах обсадили гору Плоску.

Дальше на північ фронту архикнязя Карла в околицях на захід від устя Золотої Липи до Днїстра Москалї трібували великими силами проломити наш фронт і передістати ся до Галича, що їм однак не вдало ся. На новій оборонній лінії, що йде від жерел Серету і Стиру попри Бережани (на схід від сего міста), Завалів до Днїстра в околицях Маріямполя були битви на північ від Маріямполя, коло Завалова, на захід від Горожанки, на схід і полудневий схід від Бережан, з корисним на загал для нас успіхом.

На фронті князя баварського Леопольда, який обняв ту команду по генералї Гінденбургу, що зістав недавно іменований шефом (начальником) німецького генерального штабу — отже має провід цїлої німецької армії — були битви на північ від Зборова та на Волини в околицях на захід і на полудневий захід від Луцка. Мимо шаленого наступу російських війск вдало ся Австрійцям і Німцям задержати всюди свої становища. На північ від болот Припети аж по Ригу не було ніяких більших битв.

На румунськім фронті Румуни рівночасно з виповідженєм війни вечером 27. серпня с. р. вдарили на гірські проходи, що ведуть з Румунії до Семигороду. Сих проходів стерегли незначні віддїли граничної сторожі, які перед румунською навалою подали ся в зад на приготовані заздалегідь становища. Управа нашої і німецької армії виробила плян, після котрого скоротила значно великий лук, який робить семигородська границя, щоби лекше перевести теперішну дефензиву (оборону) та виждати ту відповіднїйшої хвилї до нашого наступу проти Румунів. Задля з гори уложеного скороченя румунського фронту полишено без боротби кілька семигородських комітатів (округів) та кілька більших надграничних семигородських міст як Кронштадт (Брашо) і Германштат (Сибін). На разї до більшої битви там не прийшло, бо ще не докінчено ґрупованя війск.

Наша Дунаєва воєнна фльота мала вже нагоду вписати ся, острілюючи з успіхом більші румунські міста, що лежать над Дунаєм як Турн Северін і Джурджево.

Виповідженє Румунією війни Австро-Угорщинї спонукало сейчас Німеччину до виповідженя війни Румунії. За приміром Німеччини пішли і два другі наші союзники Туреччина і Болгарія і виповіли Румунії війну, а се Туреччина для 30. серпня, а Болгарія дня 1. вересня с. р. Як звісно, держави почвірного порозуміня (Англія, Франція, Росія і Італія) спонукали Румунію до підступної війни з Австро-Угорщиною з тої головної причини, щоби російські війска через Румунію могли передістати ся до Болгарії, напасти на Болгарів з заду і в сей спосіб помогти французько-англійській армії під Солунем та дати їй вільну руку до походу на Сербію. І справді, як доносять часописи, Москалї разом з Румунами переправили ся до Добруджі, краю до недавна болгарського, а від 1913 р. румунського, що межує з Болгарією.

„ЩЕ НЕ ВМЕРЛА УКРАЇНА“ новий український співаник з нотами; прикрашений многими образками з воєнного часу. В кождій українській хаті повинен бути. Для кождого — — — жовніра Українця є він розрадою в окопах, в поли. — — — Замовляти в Українській Культурній Раді у Відни, VIII., Strozzigasse 32 45 I/12. висилаючи рівночасно гроші. 2—4 2 К.

На Балкані треба надіяти ся важних подій — та можливо, що російський похід на Балкан причинить ся до облекшеня галицького фронту з російського натиску.

На Балкані.

Як висше сказано, в світовій війні зачинає грати визначнійшу ролю Румунія. Москалї вирушили вже походом через Румунію до Болгарії, але Болгари та Німці предвиджуючи се, війшли вже до румунської Добруджі і розпочали битви з Румунами від разу корисні, бо взяли за першим замахом в полон понад сімсот Румунів.

Який вплив буде мати нова румунська війна на болгарсько-німецьку офензиву коло Солуня, котра доси поробила там великі поступи — на разї єще не знати, сумніваємо ся однак, чи Французи, Англійці та Серби, розпічнуть там які воєнні кроки, бо в послїдних битвах стратили там богато війска.

Неясне становище Греції. З Греції доходять вісти, що грецький король Константин зложив корону, бо не хоче іти війною проти Австро-Угорщини і її союзників та що до власти прийшов там бувший президент міністрів Венізельос, сторонник держав почвірного порозуміня. Се значило би, що Греція пійде проти нас війною, з чим вже у нас числять ся і тому вже заздалегідь пороблено з нашої сторони і зі сторони наших союзників відповідні приготованя.

В Альбанії розпочали Італійці поменші приступи над Воюсою, які вповні відперли наші війска.

На італійськім фронті.

В послїднім тижни не було на сїм фронтї ніяких важійших подій. Кажуть, що частина італійського війска пішла на французький фронт проти Німців.

На заході.

Щоби не допустити до скріпленя Німцями східного фронту, розпочали Англійці і Французи над Сомою і в околици Верден новий дуже нагальний і завзятий наступ на німецькі становища. Від кількох днів горить там страшна битва, та мимо всїх зусиль не вдало ся ворогови зломити Німців.

На азійських фронтах.

Туркам веде ся добре так в борбі з Англійцями в Мезопотамії, як і в борбі з Москалями на Кавказі, де в послїднім часї взяли понад пять тисячів Москалів в полон.

Низше подаємо звіти австро-угорського і німецького ґенерального штабу за час від 30. серпня до 4. вересня с. р. включно:

Звіти австро-угорського ґенерального штабу.

Війна з Росією й Румунією.

(29|8) Фронт архикн. Карла: Дунайський монітор „Альмос“ знищив огнем кілька військових будівель коло Турн Северін.

На всїх точках переходу граничних угорсько румунських гір, яких довгота виносить 600 км., наші війска, які повнять граничну сторожу, вели перепалки. Де неприятель ударив на наші баталїони, скрізь його кріваво відперто, особливо на північний схід від Оршови коло Петрошені, в области Червоної Вежі, на горах на південь від Брашо, де хоробрий полк піхоти ч. 82 (шеклерський) боронив рідної землї, як також в области Ґергі.

Тільки широко окружаюча операція сильних румунських колюмн змогла заставити наші наперед висунені відділи удати ся на уряджені на заді і пляново їм призначені становища.

На Буковині і в галицьких Карпатах не стало ся нічого важного.

В боях на північ від Маріямполя, про які донесено вчера, полонено понад 100 жовнірів і здобуто один машиновий кріс.

На південь від Зборова наші війска протинаступом ударемнили зусиля Росіян зблизити ся до нашої лінії.

Фронт Гінденбурга: Коло Шельва зломили ми атак Росіян гарматним огнем. Коло Рудки-Червищ счинили ся бої піхоти.

(30|8) На горах на півн. схід від Оршови відперли наші війска кількакратні румунські наступи. Зрештою, як було на випадок війни віддавна постановлене, висунені над границю части війск взято крок за кроком і пляново взад. Ворог буде чванити ся, що обсадив Петрошені, Брашо (Кронштадт), Кезді Вашаргелї. Найдальше на північ висунені румунські колюмни стоять у боротьбі в горах Ґерґи.

В галицьких Карпатах лїсистих німецькі війска знов видерли Росіянам гору Кукуль, за котру була завзята боротьба.

Зрештою крім боїв на полї перед становищами на російськім фронтї не було особливих подій.

(31|8) На горах на схід від Геркулесфірде відперто румунські наступи. Ц. і к. війска, котрі борють ся в области гір Чшік, примістили ся на горах на захід від Чшік на нових становищах.

По за сим на угорськім фронтї в положеню не було важних змін.

На російськім фронтї ворог у богатьох місцях розвиває збільшену артилерійську діяльність.

(1|9). Фронт проти Румунії: Коло Оршови і Геркулесфірде відперто також вчера неприятеля. Зрештою не прийшло ніде до значнійших боїв. Нодь Себен (Германштадт) і Шепсісентдердь відповідно до загального положеня опущено вже передучера.

Фронт архикнязя Карла: На Буковині і Східній Галичині перейшли Росіяни знов до наступу. В Карпатах і коло Станиславова всюди їх відперто. На північ від Днїстра в кутї устя Золотої Липи заатакував неприятель на фронтї 24 км. широкім. На північ від Маріямполя й коло Завалова всї його наступи не вдали ся. Коло Горожанки спинено протинаступом сильний російський атак, який перед тим осягнув був місцевий успіх.

Фронт кн. Леопольда Баварського: Армія Бем Ермолія ударемнила коло Перепельників російський наступ. В области армії Терстіянського вдер ся неприятель в окремих місцях до наших ліній. Протинаступ німецьких війск знов його викинув, при чім стратив він 2 офіцирів і 407 жовнірів як полонених. На південний захід від Кашівки не вдав ся наступ неприятеля.

(2|9). Фронт проти Румунії: Коло Оршови вчера наші війска по пятигодинних завзятих боях уступили на західний беріг Черни. Коло Германштадту і на північ від Кроштадту неприятель іде за нами тільки вагаючи ся. В горах Ґерґі розвивають ся нові бої.

Фронт архикн Карла: В буковинських і галицьких лїсистих Карпатах австро угорські і німецькі сили відперли богато російських наступів. Також на північний захід від Маріямполя кілька неприятельських наступів скінчило ся нічим. Під Зборовом протинаступом привернули ми попередний стан.

Фронт кн. Леопольда Баварського: Армія ґен. Терстіянського, зложена з німецьких і австро-угорських війск, була вчера знов сильно заатакована на північний і південний схід від Свинюхів. Неприятель вдер ся до села Коритниці, але наслідком окружаючого протинаступу мусів уступити в неладї. До рук союзних війск дістало ся 10 офіцирів і 1100 жовнірів і кілька машинових карабінів. Кроваві втрати неприятеля незвичайно величаві.

(3|9). Фронт проти Румунії: Неприятельська артилерія спрямувала вчера свій огонь на Нодь Себен (Германштадт). В области Гйоргей загоняли ся Румуни до наших становищ. Наша артилерія відогнала неприятельські стежні відділи. Впрочім при незміненім положеню не було ніяких особливих подій.

Фронт архикн. Карла: На південний захід від Фундуль Мольдави і на захід від Молдави відперли наші війска кілька російських наступів. Гору Плоска на південний захід від Рафайлової заняли Росіяни після завзятих боїв. На південний схід від Бережан розбило ся вчера кілька сильних російських наступів. Нинї неприятель рушив знов до приступу.

Фронт кн. Леопольда Баварського: На північ від Зборова німецькі війска армії Бем-Ермолія пішли погонею за неприятелем після відпертя його наступу поза рови, які він держав.

(4|9). Фронт проти Румунії: Сутички передних сторожий, артилерійський огонь. Положежинє не змінило.

Фронт архикн. Карла: Росіяни провадили дальше днем і ночю свої зусиля в цїли зломаня опору союзників в Карпатах. В богатьох точках вивязували ся завзяті боротьби. Наступи неприятеля відперто огнем або в бою на багнети і ручні ґранати. Малі місцеві успіхи, добуті Росіянами на полудневий захід від Фундуль Молдави і в области Тагарського провалу, ударемнено у великий части протинаступами. Неприятель поніс тяжкі втрати.

Також на полудневий схід від Бережан атаки неприятеля, получені з великими його втратами, не принесли йому користий. За кусень рова веде ся ще боротьба.

Фронт кн. Леопольда Баварського: На північ від Зборова і між Свинюхами і Шельвовом на Волини знов скінчили ся нічим численні неприятельські атаки, роблені при ужитю великих мас війска.

Війна з Італією.

(29|8) Діяльність неприятеля в кількох відтинках фронту стала більш оживлена. Наші становища в Фассальських Альпах є постійно під сильним гарматним огнем. Атаки на горі Куріоль і Ціма ді Цесе відперто. Шпиль Куріоль по завзятій боротьбі дістав ся в руки неприятеля.

На фронтї в Дольомітах кілька італійських атаків на наші становища на Руфредо скінчили ся нічим.

В відтинку Плекен і на фронтї на Побережу між Коль Санто і Нова Вис неприятельська піхота при сильній підмозї артилерії в кількох місцях пробувала рушити наперед. Всї ті зусиля ударемнено.

(30|8) Нічого важного.

(31|8) Нічого особливого.

(1|9). На Побережу італійська артилерія острілювала вчера живо від часу до часу кілька відтинків нашого фронту між Монте Санто й морем. На південь від Салькано і на захід від Льоквіци рушила неприятельська піхота до наступу. Наш огонь скрізь швидко відпер неприятеля.

(2|9). Бої артилерії і метавок мін на фронтї Побережа в кількох відтинках ішли далї зі зміненою силою. Обняли вони також область Пляви. В відтинку Плекен неприятель по нагальнім артилерійськім бою рушив до наступу на Малий Паль і вдер ся там до части нашого становища, але протинаступом знов його зовсїм викинено. На фронтї в Тироли кілька наступів слабших італійських відділів на Руфредо і двократний атак неприятеля на Ціварон не вдав ся.

(3|9), На фронтї Побережа ведуть ся артилерійські бої з мірною силою. У відтинку Плекен наступив після відпертого нашими війсками наступу спершу спокій, а відтак знова оживила ся діяльність артилерії. На фронт-

ті на полудне від долини Фляйн розбили ся неприятельські наступи на Коль Торонто і на становище Кавріоль.

(4|9). Не стало ся нічого особливого.

Звіти німецького ґенерального штабу

На сході.

(29|8) Положенє загалом не змінило ся. В деяких місцях боєва огнева діяльність була трохи значнійша. На захід від Стоходу коло Рудки Черевищ вивязала ся боротьба піхоти. На північ від Дністра при відпертю слабих російських наступів полонено більше як 100 жовнірів. В Карпатах відбули ся сутички з передними військами російсько-румунськими. Коло Бурштина над Гнилою Липою у воздушній боротьбі приневолено російський літак спустити ся в низ.

(30|8) На північ від Карпат не стало ся нічого особливо важного. Німецькі війска добули приступом гору Кукуль коло Жабя.

(31|8) На захід від Риги, коло примістка Динабурґа, в колїні Стоходу, на південний схід від Ковля, на південний захід від Луцка і в декотрих відрізках армії Ботмера ведуть ся значні артілєрійські битви.

В Каррпатах в часї здобутя Кукуля ми піймали 1 офіцира і 199 жовнірів. Відперто ворожі протинаступи.

Нападаючи на військові будівлї Луцка і Торчина, наші летуни стрілами збили на землю 3 російські літаки. Один літак зроблено нездатним до боротьби коло Листопадів над Березиною.

(1|9). Фронт кн. Леопольда Баварського: Від моря аж до околиці на захід від Луцка положенє на загал незмінене.

На південний захід від Луцка вдало ся Росіянам посунутись вперед. Перед протинаступами німецьких війск мусїли вони назад завернутись, потерпівши найтяжші втрати. Пійманo 2 офіцирів і 407 мужви. Нові наступи прийшли нині рано; їх відперто.

Між зелїзницями, котрі ведуть від сторони Бродів і Тернополя, оживив ся наглядно російський артилєрійський огонь. Над зелїзницею, положеною на півдни, ворог пішов наступом. Коло Зборова осягнув він користи на малім кусни фронту. Зрештою відкинено його, по части протинаступом німецьких війск.

Фронт архикн. Карла: Завзяті бої відбули ся на 24 кльм. фронтї між Золотою Липою коло Носова і Днїстром. У північній части сього відрізку зломили ся російські наступи перед нашим фронтом; далї на південний захід ми мусїли трохи уступити ворожому напорови.

На південь від Днїстра хоробрі геські полки зломили російський приступ в области Станиславова.

В Карпатах частинні наступи ворога на Степанське і на південний схід відси остались без успіху. На південний захід від Сіпету східно-турецькі війска вдержали в цїлости свої становища проти переважаючих сил.

(2|9). Фронт кн. Леопольда Баварського: Росіяни далї вели свої зусиля на південний захід від Луцка проти війск, поставлених під провід ґен. Лїцмана. Їх наступи, ведені многократною перевагою і кілька разів відновлювані, мали хвилевий успіх коло Коритниці. Наші протинаступи відперли ворога, котрий в неладї уступив. Ми піймали там 10 офіцирів і 1.100 мужви і здобули кілька скорострілів.

На північ від Зборова наші війска протинаступом посунулись вперед.

Фронт архикн. Карла: На північний захід від Маріямполя російські сили, котрі пішли були вперед, уступили були під огнем нашої артилєрії. В Карпатах не вдало ся богато частинних виправ ворога. Успіх шлезських війск на Кукули розширено. Число полонених зросло на 2 опіцирів 373 мужви. Здобуто 7 скорострілів і 2 метавки мін.

(3|9). Фронт Баварського князя: На північ від Зборова значні російські сили пішли знов до приступу. Хоробрі війска, які стоять під проводом ґенерала Ебена, відперли їх зовсїм, по части в рукопашнім бою.

Фронт архикн. Карла: На схід і полудневий схід від Бережан розвинули ся обмежені до деяких місць боротьби. Неприятельські атаки відперто. На поодиноких місцях ще ведеть ся боротьба. В Карпатах звертали ся вчера російські підприняття головно проти Маґури і становищ на південний схід відти. Вони не мали ніякого успіху. За те Плоска на південь від Зеленої після кількакратного даремного приступу остала в руках неприятеля. По обох сторонах Бистриці в области румунської границї німецькі і австро-угорські війска війшли в боєву стрічу з неприятельськими передними війсками.

(4|9). Фронт кн. Баварського: Повною невдачою для Росіян скінчили ся їх зусиля поповнені вчера на захід і полудневий захід від Луцка.

На північ від Зборова наші війска вдержали відвисканий терен проти кількаразових сильних російських атаків.

Фронт архикн. Карла: На схід і полудневий схід від Бережан боротьба йде далї. Місцеві успіхи Росіян в головній части відобрано їм протинаступом. Відбуваєть ся очищуванє кількох ровів.

В Карпатах ведено дальше перепалку на полудне від Зеленої. Російські наступи на полудневий захід від Жабя в відтику Маґури і на північ від Дорни Батри скінчили ся нічим.

Події на мори.

(3|9). В ночи з 2. на 3. с. м. кілька ескадр воздушних кораблїв маринарки обкинули численними бомбами твердиню Льондон, укріплені місцевости Жермут, Гервіч та фабричні заведеня з військовим значінєм в полудневo-східних графствах і над рікою Гумбер. Можна було всюди ствердити добрий успіх атаків, бо запримічено великі пожежі і вибухи. Всї воздушні кораблї фльоти мимо сильного острілюваня вернули неушкоджені.

Одночасно відбув ся атак літаків сухопутного війска на полудневу Англїю.

У. С. С. Андрій Бабюк.

Смерть побратима.

В малій долинці над потоком, повної таємного шуму вільх та гнучкої луговини, лежав молодий Гуцул Дмитро на колїнах вірного побратима Йвана, та дожидав смерти. Куля вцїлила в груди, з котрих булькала кров, як з жерела вода. А гармати робили своє, й своїм гуком стрясали цїлий світ. Смерть розпустила свої страшні крила по безконечних ланах Поділя. А вільхи шуміли тужно, співали тиху похоронну пісню і з жалю падали з них жовтаві сухі листочки у воду, та плили у світ.

— Йик верниш си домів, то перекажи братчйику Йванку все... — ледво чутно шепотів Дмитро, а за кождим словом булькала кров з розстріляної груди, й всякала в сїрий плащ та холодну землю.

— Роскажу Митрику все, ти лиш кажи! — крізь сльози сказав Йван, а на цїлім тїлї затрусив ся як осиковий листок.

— Перекажи братйичику йик я з тобов на войнї ходив, йик били ми Москалїв, йик я вмирав, йик просив в них прощі..., роскажи все чйисто-чйисто...

— Та ти Мигрику шйи жити меш... Даст Біг, що відиш шйи я цего...

— Ой чую я, Йванку, шо ни довгий вже мій вік. Йик бих ни бояв си Бога, то просив бих ті, абис добив мине. Адї, отим крісом, йик коня... Раз по голові, тай авус... Али нї. Тирпіти буду, доки ни прийди смерть.. Боже, коби борши, бо ни вітримаю... Ой... йой... — застогнав, порушив ся та, щоби на хвилинку забути штрашний біль, замкнув очі. Йван жалібно дивив ся на умираючого побратима, та не знав, що дїяти має. Дмитро знов отворив очи, вдивив ся в Йвана, й нїби думав, що має говорити...

— А ни забудь Йванку піти до Аннички Смотрикової, там на Тертім Вирху. Перекажи ї, йик я вмирав, тай згадував за ню...

Вдивив ся в корчі луговини та беріг потічка, й довго-довго не говорив нїчого. А хвилина плила за хвилиною сїро-понуро.... Нараз здрігнув ся і з усеї сили крикнув:

— Видиш? Адї наша Чорногора, видиш Йванку? Бігме Чорногора, тай лавка на Черемоши... Видиш? — підняв з трудом руку та вказав нею просто себе. Стомлені очі впялив в беріг потічка, а на марнім, блїдім обличю, зарисували ся милі черти щастя...

— Гий, тай щісливий я в Бога, шо буду вмирати в Чорногорі... Адї Йванку! Чуєш, йик Черемош риве, йикби медвідь на веснї... А смиреки, так суммно сумно шипоте...

— Мой! Та ци ни на смерть ви змовляєти си всї? Черемоши, річко люба! Позволь студеної — чистої водиці, най обмию оцу рану... Ни риви, ни сердь си на мени Черемошику! Цис забув, йик я в тобі вмивав ся, йик грав на сопілцї вечірами бувало? Ци забувис? Та я тибе давно вже видів. А ти так ривеш, так сердиш си йик на їкогос Бойка... — говорив Дмитро, а Йван однею рукою притримував його, щоби не зривав ся, а другою обтирав сльози.

— Най хоть перед смертив полюбує си Чорногоров, йик привиджує си їму — сказав по тихо Йван, тай слухав дальше передсмертної проповіди побратима.

— А ви смирічки, тай ялиці? Ви такжи шос ни добрі на мени? — говорив дальше Дмитро. — Тай шож я вчинив вам злого? Ой, тай вас видів я давненько... Там по тих долах ни видко нїгде ваших посестрів... Скажіть, сестрички, що ви змовляєти си, шо так шипотите?... Ни кажити?... Адї, не задовго вікопає Йванчик минї йимку під вами, нарубає ваших гильчок, тай постелить в ню... Мине поклади спати на віки, а ви сестрички мети сумно шипотїти свої співанки тай вколисувати до сну... А йик всну, Йванчик прикидає глинов моє тїло, тай поклади хрестик, тай напишя, шо снит в цїй йимі Січовий Стрілець Митро... А вас прошу ялички тай смиреки: Відгонїть своїм галузьим тай шепотом ночіми звірів, най ни розтїгают моє тїло по зворах...

— Йванку, чуєш Йванку!...

— Шо Митрику, кажи!

— Адї, бери отой цїсарський росколяк, тай копай минї йиму...

— Шо говориш Митрику? Ти шйи ни вмираєш... Ти шйи жити будиш...

— Ой чую я, Йванку, шо ни буду жити. Адї, вже ми дихати ни... дає... — кашльнув, застогнав протяжно, а кров булькнула так сильно, що аж приснула на пожовклі осїнні стебла трави, та зачервонила їх.

— Чуєш Йвани, ко...пай бор...зо — промовив з тиха й замкнув очі.

— Йик жи буду копати тобі йимку, йик ти шйи жиєш?... — звиняючись говорив Йван.

— Ни питай си, копай, прошу тибе... Там під тими трома смиреками... — прошепотів Дмитро.

Йван, щоби не дрочити умираючого, встав, відійшов кілька ступнів і зачав копати могилу побратимови. Спершу рубав твердий облїг і докопував ся вохкої глини. Дмитро зі замкненими очима шепотів дальше.

— Так, так Йванку. Там під смерічками. А копай довгу тай глїбоку, абих спав віпростований, ни скорчений... А ни забудь настилити галузя, аби мйикши спати було... Тай ни забудь вірубати і покласти хрестик, аби знали всї, шо християнин лежить там, тай Гуцул-Стрілець... Ой... болит, ди...ха...ти ми, ни дає... Йванку! Йван...ку бу...вай здо... братчіку, тай про...сти ми, йик шос про...грішив си то...бі, бу.. вай здо... — вхопив ся рукою за рану й протяжно застогнав. З під руки добували ся останки крови... Йван підбіг до нього. Впав на колїна й підніс його голову руками.

— Митрику! Шо тобі, чому ни говориш? — приложив ухо до його грудий, відскочив і закричав як ранений звір.

— Ти вмер вже братчйику? — тай залляв ся горячими сльозами.

— Та йик жи я тебе наріджу Митрику? — голосив крізь плач. — Ни маю нї сорочки вішитої, нї крисані з рісунками, нї чирвоного ременя... Ти-ж легінь гулульський був, ий тож тож то легінь... Пари тобі ни було!... Йик жи, скажи братчйику, нарідити тибе? Дай порадоньку, Митрику, най ни вбиваю си так... Тай чим жи вістиляти твою хатку?... Тиж ни в Горногорі, адї тут анї одної малої смерічки...

Припав до побратима, притиснув до себе його голову та поцїлував холодні його уста. Наніс сїна та вистелив яму.

— Ади, замість гіле з смереки, стелю ти сіно. Ходи братчйику, в хатку!... Ий, тай холодна-ж вона, холодна, йик вода в Черемоши...

Взяв товариша, тай положив в яму. Положив легонько, щоби не зрушити мертве тіло побратима. Ще раз поцілував його, зросив сльозами мертве лице, накрив сірим плащем і хлипаючи зачав помаленько засипувати руками яму. Роздроблював пальцями тверді грудки, викидав камінчики, аби не давили дуже розшарпані груди Дмитрика.

— — — — — — — — — — —

А Митрикови снило ся, що стояв на Чорногорі, бачив з неї як в долі чорнів ся глибокий низ, котив ся лентою Черемош...

А душа його летіла ни золотистих хмаринках до раю...

Стефан Ковалів.

КИСЕЛИЦЯ.

Жив собі раз богатий та могучий князь Самоволя в своїх золотоверхих палатах, а мав дуже гарну донечку Яргордійку.

Гордив ся він своїми богатими, вірними боярами, хоробрими воєводами, а над усе любив свою первородну донечку княжну Яргордійку. Величав ся її чудесною красотою, її мудрими дотепами і часто говорив своїм боярам:

— Наша люба доня, княжна Яргордійка, достойна зістати наслідницею нашої великої держави.

Бояри, воєводи притакували завсігди на те свому князеви, навіть і сам весельчак, що мав деревяні калатавки коло своєї баранячої кучми, навіть і він признавав, що Яргордійка зовсім подібна до свого батька князя: і ростом і чертами лиця і честилюбивою вдачею і що вона достоменний другий батько князь Самоволя.

Самоволя князь хоч любив свою гарну донечку над усе, то часами гнівав ся на неї дуже за те, що не хотіла їсти його двірської страви, киселиці. А мусите знати, що він був дуже рішучим владикою, не розумів слова „годі“. Коли сказав: „Ми так по нашому повеліню хочемо“, то зараз мусіло все точнісенько зробити ся; не було ні брата, ні свата, ні дочки, ні сина, лише все мусіло повинувати ся княжому хотіню.

Не хоче Яргордійка їсти киселиці. Вона, князева донечка, не хоче навіть покушати княжої страви, вона красота, гордість і подоба князя Самоволі не повинує ся найвисшому повеліню.

Прикликав князь Самоволя аж з Чорної Гори, аж із за десятої води найстарійшого та й наймудрійшого чарівника Кочергу до свого золотого престола і каже йому:

— Ми з нашими могучими боярами і хоробрими воєводами казали тебе в наші золотоверхі палати закликати і просити про пораду: що нам ділати, щоби наша, найгарнійша із усіх дів, княгиня Яргордійка, полюбила нашу страву киселицю?

Славний чарівник Кочерга був дійсно мудрий і хитрий чоловік. Він довго вдивляв ся своїми чарівними очима в княгиню Яргордійку, довго розважав своїм умом-розумом, а навпослід повідає:

Помастімо киселицю сіменним перевареним олієм, а все буде добре.

Гарна княгиня показала ся ще мудрійша, ще хитрійша від самого чарівника Кочерги: вимачала масні очка, що пливали по верха киселиці сухим ощипком, а княжою стравою погордила, навіть не покушала.

З десять макухів олію поварили і з цибулею пересмажили, та все те ні на що не здало ся.

Розгнівав ся князь Самоволя, що чарівник виставив його на позорище світа. Він у своїй ярости забув на свою княжу достойність і кинув цілу жменю скалубиня з оріхів чарівникови Кочерзі межи очи. Він бачите сидів тоді на золотім престолі і розгризував дуже тверді ліскові оріхи.

Заплатив віщун-чарівник Кочерга Самоволи князеви спуховастою міркою, заплатив за таку обиду. Він також у своїй чарівничій державі був собі князем-владикою поміж чарівниками, тож переобразив гарну княгиню Яргордійку на довгохвосте мишенятко, а сам забрав ся тай утік з княжої палати.

Яргордійка, як тільки зістала мишкою, зараз поліэла в кут до княжого дяка, витягла з його калитки якийсь кусничок шкірки зі солонини і почала з нею бігати на соблазнь усему княжому дворому по всіх кутах, та глядати за мишачою діркою. І знайшла під самими ступенями золотого престола малесеньку дірочку і в тій дірочці сховала ся, пропала.

Самоволя князь так дуже загриз ся тим, що розсипав усі оріхи на підлогу і не дивниця, що розсипав: його однісенька наслідниця могучої держави, красота всіх дворів княжих, ходяча мудрість, достоменна подоба старого Самоволі, стала ся пакістливою довгохвостою мишею і сама поліэла десь по норах глядати за мишачим товариством.

Повелів князь глядати за чарівником по всіх усюдах: велів оголосити по всій державі, що дасть Кочерзі золоті гори, наділить його княжими та богатирськими почестями, щоби тільки повернув та відчарував його гарну донечку. Тай тим, що мали Кочергу придибати, також приобіцяв великі дари. Тож ратні аж позасапували ся, так дуже борзо бігали; де хто приповів, що бачив щось подібного до Кочерги, то зараз бігли усі в ту сторону на стрімголов і все дурнісенько бігли.

Кочерга чарівник, горда людина, ні иншим не дав себе до князя приправадити, ні сам не показав ся, пропав без вісти.

Сумує, горює, суятить ся князь Самоволя і в день і в ночи; ні їсть, ні пє, лише постійно гадає про свою зачаровану доню. Постійно зазирає в ту дірочку під ступенями золотого престола і щось розважає. Дивні гадки роять ся в його голові, дуже дивні; нераз збирає його охота розрушити ті ступені, щоби заглянути глубше на спід, що там миши порабляють, як його донечка проживає, та лякає ся, щоби золотий престіл не завалив ся. — Де вона тепер пробуває? — розумує князь. — Вона бідненька тепер мишею, більше нічим, насушною довучливою мишею; коти, пси, лапки, словом — смерть усюди грозить їхй; хто небудь придибле хоч би в мізерних отрубах, то задусить, розмяцкає ногою найгарнійшу князеву дочку, просту пакістливу, настирну миш. Навіть і добросердний дяк обеззвічить княгиню мишку, як подибле її поміж своїми карбозаними грамотами. Що ділати, що гадати? Потреба лихій яві щось зарадити. Щоби остерегти свою донечку від такої поганої неприродної мишачої смерти, повелів князь Самоволя видати закон і оповістити його по всій державі, „що заказує ся“ миши мертвити, якої би вони не були породи: чи хатні, чи полеві, чи лісові, чи водяні словом усяка довгохвоста сіра, рижа, біла або инша миш може всюди свобідно собі гуляти; а хто поважить ся хочби одну мізерним пальцем діткнути, того ратні мають зараз увязнити і закувати в диби.

Аж тепер втихомирив ся князь дрібку: гадав собі, що його донечці Яргордійці уже не грозить така небезпека, коли новий закон приняли всі без ропоту і кождий горожанин шанував миши і в союзі з ними їв з одної деревяної миски.

Алеж послухайте, яка з того нова чудасія зродила ся, послухайте дальше! Розмножили ся миши, як пісок у морю, як звізди на небі: по полях, по лісах, по огородах, по садах не видати нічого, лише всюди миши тай миши; гризе сатана все, гризе і боярські лани і мужицькі прилуди, гирить усе до хтему; з соломи січка, з зерна отруби, з трави трина, навіть у князевім огороді лишила ся мов на сміх одна головка капусти і та з верха ніби головка, а в середині кількадесять кіп молодих мишенят і голих і уже трохи порослих, мов мурашки в купині снують ся.

Нечувана, непригадана язва; голо у державі могучого князя Самоволі! Народ ридає, уви нам, уви! але щадить миший, шанує мишачий закон.

Треба лиху зарадити — погадав князь і скликав усіх звіздарів у золотоверхі палати на вседержавний собор, та в союзі з боярами, воєводами почав радити. Сам князь Самоволя на золотім престолі держить у руці скиптр із сахару*) і повідає:

*) Сахар — то чосник розтертий на тісто і помащений олієм.

Ми скликали по нашому княжому хотіню всіх вас славних волхвів нашої держави к золотому престолови; радьте, що нам ділати в нашій крайній нужді?

Підніс ся з лави боярин, що бував послом усюда від князя Самоволі, поклонив ся князеви, а потому на схід, на північ, на південь і на захід, себ то всему совітничому соборищу, і рече:

— Наймилостивійший наш батьку князю, наше сонічко ясне! В далекій від нас державі на сході жиють звіздарі, що не карбують своєї мудрости кремяними колодачиками на дереві, як приміром наші дяки, лише чорною мазею красять їх на віслюкових шкірках; знають ся вони на скотах, на гадах, на пернатих птицях, на рибах і на всяких звірах. Приклич тих звіздарів до нашої держави; вони напевно відшукають нашу княгиню Яргордійку поміж мишнею і вернуть нам наслідницю нашого золотого престола.

Підніс ся з лави і другий боярин, обстрижений, обритвений весь, з великим залізним ножем при боці. Він заблукав ся був перед літами на княжий двір, учив боярів тим ножем калічити, тож уходив за славного богатиря і мав довіре в князя Самоволі. Він заблукав ся був перед літами на княжий двір, учив боярів тим ножем калічити, тож уходив за славного богатиря і мав довіре в князя Самоволі. Він і не кланяв ся так, як усі, чотиром сторонам світа, лише вдарив незамітно поклоном самому князеви і сказав:

Прикличимо з далекої півночи людий, що розуміють ся на ремеслі воєннім: вони навчать наших миший нападати на чужі держави, нищити до тла їх садиби, перетворювати в січку, трину, отруб, все їх іміне, а тоді загорнемо в свої руки все, а все, і ти князю будеш владикою цілого світа.

Встав і третий старий боярин, що не любив дуже того обстриженого з великим зелізним ножем при боці, поклонив ся статочненько найперш князеви, а відтак всему совітничому соборови, та почав говорити:

По що нам чужих грамотіїв звіздарів, по що чужих воєводів з ратними? Маємо своїх дяків карбівників, що скарбували би і не знати яку грубу шкіру. По що грабити чужі краї, коли своєї землі до волі? Ліпше побудуймо великі шопи на наших незмірених степах, наповнімо їх вудженою солониною і сушеною рибою, позвольмо переселити ся мишам з нашою світлою княгинею Яргордійкою в ті степи, а потому уже будемо щось дальше радити.

— Ні, не так — сказав четвертий, дуже близький свояк князя Самоволі. — Повилюплюймо мишам ніжненько очи, повиривайме їм передні зуби і вони перестануть нам пакостити.

Зірвав ся з лави і пятий, як попарений, дуже ворохобний, немирний боярин, що постійно кулакував ся і калічив ся з тим обстриженим пройдисвітом і повідає:

В мене коротка справа: палкою всі миши без пощади на прах вигаратати і буде святий спокій в державі.

Потреба було бачити, яким немирним оком глядів князь Самоволя на обох послідних внескодавців.

— Також мудра рада — муркотів собі дяк під носом. Один велить нашу княгиню осліпити і зуби повиривати, а другий палкою забити. Він хотів уже коло карбів двох послідних бесідників видовбати по дві великі дірки т. є. зазначити, що оба сказали дурницю, як нараз зашуміло в воздусі наче градова туча і до палати прибули нові дорадники: міліони і міліони миший залягло княжі комнати, почали гризти все, що попало під їх остї мишачі зуби: тисові столи, лави, боярські шуби, княжі ризи, а навіть і княжий скиптр із сахару сотона погризла, тілько золоту галочку з нього лишила. Диво нечуване, князь зістав без скиптра, бо сама галочка хоч золота без держала нічого не значила.

Коли так бояри обганяють ся від миший і руками і ногами і самі не знають, чого борше пильнувати, чи князя, чи себе, прибігає весельчак, затарахкотів своїми калатавками на високій баранячій кучмі і повідає:

— Як позолотиш мені, князю, мої деревяні калатавки на моїй шапці, то я тобі поможу відшукати княгиню Яргордійку поміж мишами..

— Говори! ми тобі повиліваємо — каже весельчак — і дати мишам, щоби їли; котра

миш не скоче їсти, то наша княгиня Яргордійка.

Сто поварів засуятило ся коло княжої ватри, варить ся киселиця в празничних горшках мов на величавий двірський пир. Зварила ся киселиця, наливають у миски і студять, щоби мишки собі не попарили язики. Кинули ся миши всї гурмою, хлепчуть, сербають киселицю, лише одна між ними довгохвоста миш наїжила на собі сїреньку шерсть і шусть! скрила ся в рукавах княжої шуби.

Урадував ся князь Самоволя, що так усе легонько і дешево вдало ся. Піймав свою возлюблену Яргордійку і став її ніжненько гладити пальцем по сїрій мягкій шерсти.

Змінено на борзї мишачий закон: стали тепер губити мишачу поропу ножами, стрілами, колами, палками мертвив кождий сотону без пощади і не дурно мертвив, бо князь Самоволя обіцяв за кождий півкірцевий мішок мишачих голов тисяч волок землї з полями, лугами, сїножатьми, лїсами, медовими колодами, ставами, ріками, потоками, ручаями і „зо всїми пожитки“.

Вихирили мишачий рід до хтему, лишила ся одна мишка, княжна Яргордійка.

І спас весельчак від заглади державу князя Самоволї, але деревяні калатавки на його високій баранячій кучмі остали таки непозолочені.

Князь забув у превеликім своїм гаразді на те, що прирік був весельчакови, тай не дивниця: він журив ся тепер, яким би тут дивом можна свою найгарнїйшу донечку Яргордійку відчарувати, щоби уже раз перестала тою мишачою плївою світити.

Скликує князь знов ріжних знахорів, ворожбитів до себе; аж глїтно стало в дворі, стілько тих чудачишів десь узяло ся. Цїлими днями зливають „на олово“ чари, тих чорних духів проганяють на лїси, на дебри, та все нїчого не помагає: Яргордійка не зміняє ся й на волос, все тою самою сїренькою мишкою.

Сидить князь Самоволя на своїм престолї, споглядає на тих чарівників-знахорів, не бачить нїякої відради.

Прибігає весельчак, затарахкотїв своїми деревяними калатавками на високій баранячій кучмі і заспівав:

Білоголовий рицар
Як принесе княжнї дар,
Рукавички з миший шкірки
І на лапки Яргордійки
Застегне їх жемчугами,
Тодї буде гаразд з нами:
Щезне чарівнича плїва,
З княжої мишки стане дїва.

Слухає князь, слухають бояри, дивують ся.

Що се значить ся?... Що він таке спіспіває? — питають. Може запливистий весельчак що й путнього вигадав, треба так робити. І нуже по найвисшому княжому повелїню стали голосити по цїлій державі, що наколи найде ся юний рицар, боярин, або инший такий воєвода з білою головою, нехай зараз ставить ся на княжий двір і приносить з собою з мишачої шкірки рукавички для княгинї мишки, а дістане пів княжої держави і в додатку іще щось більше.

Розтрубіли сю вість по всїх усюдах, ждуть один, другий місяць, не являє ся рицар з такими прикметам. Біла голова ще нїчого такого величного, але рукавичка з мишачої шкірки то небудь що... В цїлій княжій державі одної миши на лїк не знайдеш, так вигирили ратні і не ратні за княжі тисячні волоки.

Затрубіли одного дня перед княжими вратами, затарабанили ратні сторожі, зявив ся навпослїд і пожаданий рицар із білою головою як найбільша крижівка капусти.

Засїв князь Самоволя на своїм золотім престолї. Поставали коло князя бояри, воєводи, всї глядять на входячі двері, ждуть на білого головача. Яргордійка мишка на батькових колїнах сидить напушена, також жде.

Вступив білоголовий рицар до княжої комнати. Колиж поклонив ся третїй раз понизше пояса головою, затарахкотїв весельчик своїми деревяними калатавками, зачепив ними в ті білі рицарські патли, торкнув з досадою і стало ся чудо! шкіра з білими кучерями злетїла на землю, а на рицарській голові лишило ся тілко риже, кострубате волосє.

Яргордійка так дуже з того сміяла ся, мало на нїй мишача плїва не пукла. Загнївав ся князь Самоволя на рицаря за його нерицарське поведенє, велїв самозваного білоголовича запровадити до свого цирулика, а той йому так порядно обголив тупою бритвою голову, що пізнїйше й руде волосє не хотїло на нїй рости.

Заїхав і другий білоголовий рицар, з мишачими рукавичками.

Рукавички вправдї не були з мишачої, лише з лиликової шкіри, але він думав собі, що на княжім дворі не пізнають того. Той новий білоглавчик був собі на диво такий вам ситний, що коли третїй раз поклонив ся перед пестолом до землї, не міг піддвигнути ся і тодї вхопив весельчах за кропило, змачав у водї і хлюсть!... хлюсть! рицарови межи очи та повідає:

— Зіпріли, могучий білоголовий рицарю, вода вас прохолодить, зараз буде лїпше.

Не поліпшило ся, лише погіршило ся білоголовому ситному рицареви: глядять усї, а тут йому по вилицях, по чолї, по носї, по бородї спливають білі басамани і капають на світлї тисові княжі помости; і жупан повапнений і сорочка повапнена, все довкола нього повапнене. Присмотрюють ся близше, анї одного волоска на голові нема білого, лише чорне як у мурина волосє. Пожди любчику, за те заплатиш ти.

І дїйсно дорого заплатив він; князь велїв його запровадити до свого цирулика, а сей обритвив йому голову так чистенько, що пізнїйше тілько над одним ухом виднїв ся маленький жмуток волося.

Побояли ся инші шукати щастя на дворі князя Самоволї. Без дїйсної білої голови і дїйсних мишачих рукавичок нїхто не важив ся приходити. Довго тепер ждали на третього, дуже довго.

Одного дня загостив із далекого сходу не рицар і не мудрець, лише богатий купець. Приніс він до княжої палати кілька міхів із самими рукавичками.

— Купуй, князю, рукавички всїм боярам, щоби на весїлє нашої княгинї Яргордійки не розносили короваю нагими руками — говорив весельчак і потрясав високою кучмою.

Самоволя князь не зважав у тій хвили на весельчакову пустословність, лише спитав сторонського купця, чи не має припадково рукавичок із мишачої шкірки?

— Миши тепер не будь що — говорив купець. — Я находив ся далеко на світї, та тілько в одного боярина лучило ся менї знайти мишачу родину; з відтам я придбав для себе одну пару мишачих рукавичок.

Витягнув сторонський купець пару маленьких рукавичок. Весельчак, скоро побачив ті рукавички, затарахкотїв деревяними калатавками на високій баранячій кучмі і почав співати:

От білоглавий рицар,
Що приносить княжнї дар:
Рукавички з миший шкірки
І на лапки Яргордійки
Застегне їх шпіночками,
Тепер уже гаразд з нами:
Щезне чарівнича плїва,
З княжої мишки буде дїва.

Потряс весельчак баранячою кучмою так сильно, що зачепив калатавками о ту верету, що нею купець закотурмав собі голову. Стягнув верету, а на голові купця волосє мов лен, буйні білі кучері окрили його спину.

Яргордійка мишка як те побачила, прийнила ся на батькових колїнах, прижмурила мишачі оченятка. Всї помітили, що їй се дуже сподобало ся, лише не знали що? рукавички, чи білоголовий купець?

— То правдивий рицар пан, що приносить щастє нам — говорив весельчак і тарахкотїв калатавками.

Князь Самоволя розгнївав ся був так дуже за ту весельчакову балаканину, що в тій хвили не знав, що коло нього дїє ся. Він забув у тій великій ярости на своє княже достоїнство і вдарив весельчака кріпко по ланиті.

Весельчак вхопив ся руками за вилиці, тряс баранячою кучмою, тарахкотїв з досадою калатавками і верещав:

— Купуй, князю, купуй нинї, бо се жених для княгинї.

— Нагайку порядну на тебе куплю — одвітив князь грізно, а дальше питав ся купця:

— Що хочеш за рукавички?

— Ті рукавички моє найбільше щастє на земли — повідає купець. — Я їх на продаж не маю і не продам за нїякі скарби світа. Одначе я можу ті рукавички проміняти за одну річ: за одну мисочку моєї улюбленої страви.

— Якаж се має бути страва? — питав князь.

— То мабудь вуджена солонина або крупи гречані — подумала мишка Яргордійка.

— Може сиряні пироги з сметаною, або голубцї з перевареним сїменним олїєм? — питав весельчак.

— Нї, братчику, нї — перечив купець. — Моя улюблена страва, то киселиця і то добра киселиця.

Яргордійка мишка аж стряслась на слово „киселиця“, мало що не попала в судороги, так їй та страва була опротивіла.

Наказав князь варити киселицю.

Перший князїв повар забрав ся до дїла: зварив киселицю по точнїсеньких приписах княжих, поставив перед купця і всміхнув ся щасливо. Він був певний, що купець не їв єще такої чудесної страви в своїм житю.

Покушав купець киселицї, скривив ся. — Не добра — каже. Квасна, густа і пересолена.

— Що за лихо? — думає князь. — В мене на дворі княжім недогода купцеви з киселицею, то щось нечуваного.

Варять ще раз киселицю, але самі бояри варять. Зварили і знов не удали: зробили нїби чир, нїби стиранку, а в додатку порядно прикурили.

— Доле моя нещасна — ридає князь, а з ним і весь княжий двір постогнує.

— Чейже то не велике дїло зварити киселицю — говорить мишка Яргордійка. — Ось спробую я сама...

Полїзла мишка Яргордійка до княжої ватри, велїла поварови розчинити киселицю і сама доглядає, щоби добре викисла.

І князь і бояри подубіли, постовпіли, не знають, що на те гадати, що на те казати. Мишка Яргордійка сама з поваром варить киселицю і сама мішає: вилїзла на горнець, бігає по його широких крисах, попихає маленьким писочком держало колотївки на перед себе і так мішає і то проворно мішає, щоби киселиця не прикурила ся.

Зварила миш Яргордійка киселицю, велїла поналивати в мищатка для князя батька, для боярів, а собі і купцеви одну велику миску. Вона перша покушала і повідає:

— Тепер може буде добра киселиця, бо я її сама варила.

Кушає князь, кушають бояри і всї кажуть, що добра.

Зачер купець верховату ложку, хлиснув і від разу повідає:

— Не добра, але дуже добра киселиця: моя мама в дома менї лїпшої не варила! Так сказавши, скинув з себе довгий чудацький кафтан і зараз перетворив ся в гарного білоголового князя рицаря. Він запожив на лапки мишки Яргордійки мишачі рукавички, застегнув їх жемчужними шпіночками і вона також стала найгарнїйшою дївчиною княгинею, достойною наслїдницею князя Самоволї.

Настала велика радість у золотоверхих княжих палатах, усї ликували, а найбільше доказував весельчак; він приспівував:

Щира любов, дитя гоже,
Все на світї переможе;
Навіть і горду царицю
Навчить їсти киселицю...

АДВОКАТСЬКА КАНЦЕЛЯРІЯ
Д-РА СТЕПАНА БАРАНА
У ЛЬВОВІ, РИНОК ч. 10. (дім „Просвіти“) І. поверх, вхід з ґа-
„ „ „ ляреї. „ „ „
Приймає справи цивільно-процесові, карні і маєтні. 313 5—?

НОВИНКИ.

Подяка. Всім Вп. Панам, що були ласкаві переслати мені желаня з нагоди іменованя мене майором при У. С. С. складаю отсею дорогою щиру подяку. *Гриць Коссак.*

На відомість про недугу митрополита Шептицького видав митрополичий ординаріят під днем 26. серпня с. р. такий розпорядок: „Сумна вістка дійшла до нас, що Ексцеленція митрополит Андрей Шептицький від перших днів липня має бути тяжко хорий. Задля його великих заслуг, праці та трудів коло добра нашої Церкви і нашого Народа, як також задля його теперішної тяжкої долі як страдальця за нашу святу Церков, відчуваємо його хоробу дуже болючо всі, як духовні так і світські. З нашої груди пливуть молитви перед престол Всевишнього о привернене дорогого нам здоровля Нашому Найлюбійшому Архипастреви. В тій думці заряджує митрополичий ординаріят, щоби по всіх церквах парохіяльних архіепархії в дни недільні і святочні всі Всч. отці долучували намірене „за болящого“ — а дня 19. вересня с. р., як в день вивезеня в полон митрополита, відправили по попереднім заповідженю торжественну Службу Божу на намірене здоровля і як найскоршого повороту Архипастиря до нас“. В послідних днях розійшла ся по Львові вістка — на разі ще не справджена, що митрополит Шептицький помер в московській неволі в Курску. Таку вістку одержав князь Павло Сапіга у Львові.

Волинські виселенці в Німеччині. „Tägliche Rundschau“ пише: „Часть виселенців з Волині, які втікли перед приходом Росіян, знайшли захист в Шлезвігу і Гольштині. Від кількох днів приходять сюди окремі поїзди з волинськими виселенцями, яких розсилаєть по сільських округах провінції і уживаєть ся до робіт при жнивах. Супроти недостачі робучих рук витають їх всюди дуже радо та щиро ними опікують ся. Виселенці приводять з собою богато своїх коний, які на їх бажанє і рахунок продаєть ся тамошним рільникам за пересічну ціну від штуки по 2.300 марок“. Німецький дневник не говорить нічого про народність тих виселенців.

Комітет помочи для виселенців просить 1) Всч. оо. Парохів і нашу укр. світську інтелігенцію о моральну опіку над виселенцями в їх гіркій долі і о оборону тихже перед несовісним визиском, особливо при збуваню товару і инших недвижимостий; 2) хлібодавців пошукуючих робітниць (швачок, кухарок, служниць) о зголошуванє вільних місць; 3) виселенців просить о подаванє своїх нових місць побуту (бодай цілими селами), бо комітет дістає численні запити що-до місця перебуваня виселенців, які готов поладити, як лиш сам адреси буде мати; 4) українську суспільність просить о ласкаві датки на цілі комітету, які належить посилати на руки голови комітету надрадн. Ол. Кмицикевича, ул. Пекарська ч. 57. Листи належить посилати на руки о. Юл. Дзеровича, ул. Содова ч. 1; 5) комітет подає до відомости, що на цілі комітету прислав п. М. Балтарович, адвокат з Золочева 10 корон; 6) комітет урядує щоденно від 10 до 12 і від 4 до 5 в Ставропігії, ул. Бляхарська ч. 9.

Нові обмеженя. Управитель міністерства внутрішних справ означив до дальшого зарядженя скількість сирого товщу, виробів з товщу і кухонних оліїв розпорядком з 30. серпня с. и. На особу буде припадати на тиждень 120 грамів товщу або кухонних оліїв, зглядно 144 грамів сирого товщу. Тяжко працюючі особи одержать 150 грамів товщу чи кухонних оліїв або 180 грамів сирого товщу. В найблизших днях появить ся розпорядок, яким будуть заведені в цілій Австрії три безмясні дни а се: понеділок, середа і пятниця. В тих днях будуть закавані всі мясні потрави з виїмком ковбас зладжених з внутрішних частий; тільки в понеділок буде допускати ся продаж баранячого мяса. Післявиданого дня 1. с. м. розпорядку виріб наші і її продаж будуть зависимі від дозволу міністерства рільництва. Також обмежено иншим міністерським розпорядком виріб і продаж бавовняних тканин і бавовняної піввовняної білизни для мужчин. Сей розпорядок має на цілі зробити независимим від дальших довозів заосмотрюванє війска і широких кругів населеня у виробі бавовняного промислу.

Російська управа Буковини. Російський губернатор Буковини генерал Трепов відвідав в послідних днях поодинокі міста в краю і на основі зажалень населеня усунув з уряду декількох урядників та відіслав їх до Росії. Тому, що на Буковині недостає средств поживи, видало воєнне правительство дозвіл на доставу румунського збіжа. Великі купці з Київа перебрали у свої руки апровізацію.

В приватній українській гімназії в Яворові будуть в 1916/17 шк. році отворені всі кляси I—VIII. Рік шкільний зачне ся 20. вересня; вписи відбудуть ся 1 і 2 та 18 і 19 вересня; вступний іспит до I. кл. 20., до II—VIII в днях 23. вересня до 5. жовтня. Вписова оплата 10 К., шкільна оплата виносить місячно 12 К., може однак бути знижена особливо для замісцевих учеників. Ученики з других гімназій повинні виказатись свідоцтвом відходу і метрикою. До сеї гімназії повинні вписатись ученики з тих околиць, в котрих середні школи не зістали отворені.

Бурса ім. Тараса Шевченка буде отворена в сім шкільнім році для молодіжи української приватної гімназії в Яворові. Місячна оплата около 40 К. Просьби о принятє належить вносити на руки дирекції української гімназії в Яворові. Ученики мають привести постіль, три пари біля, добру одіж і обуву і по змозі ліжко.

Складайте жертви на відбудову будинку української гімназії, що згоріла внаслідок злочинного підпалу 15. липня с. р. Кождий громадянин, кождий громадський уряд, кожде братство повинно прислати відповідну грошеву квоту, щоби помогти Комітетови відбудувати будинок і дати приміщенє славній яворівській гімназії. Се йде о надію і будучність українського народа, о українську молодіж, о оборонців українських високих стремлінь, о удержанє національної школи. Громада по нитці, а буде те тілько бідному сорочка, але українській молодіжи рідна школа у своїй власній хаті.

В справі цукру для пчіл. „Сільський Господар“ повідомляє інтересованих, що поданя на цукор для пчіл належить вносити до ц. к. Централі для господарської відбудови Галичини (Краків ул. Чиста). Поданя зволять вносити повітові організації, отже філії „Сільського Господаря“ або пасічничі секції по повітах. В цїли евіденції і попертя належить надсилати копії подань до головної управи товариства. Із своєї сторони віднесло ся товариство до в сій справі до ц. к. міністерства рільництва і фінансів і до президії Централі відбудови, повідомляючи рівночасно названі власти, що поданя про цукор для пчіл предложать повітові організації товариства безпосередно Централі відбудови краю.

Реквізиція дзвонів у Львові. У Львові відбуваєть ся реквізиція дзвонів, яких досі з міста і повіту доставлено 150; серед них находить ся богато з 17. і 18. віку. В кількох послідних днях надіслано дзвони зі Щирця, Семенівки, Рудна, Зубрі, Зимної Води, Сихова, Сороків. Найбільше дзвонів з міст в повіті, бо 8, діставив Щирець. Всі дзвони фотографуєть ся, а з написів і орнаментів зладжуєть ся відтиски.

Реченець іспитів в середних школах. Відкладаючи реченець початку шкільного року 1916/17 в середних школах, учительських семинаріях мужеських і жіночих, промислових і торговельних школах в Дрогобичи, Золочеві, Камінці струмиловій, у Львові, Самборі, Стрию і Жовкві до 15. вересня, зарядила ц. к. рада шкільна краєва одночасно, щоби в тих школах вступні іспити до I. кляси і висших кляс, іспити приватні, поправчі і т. зв. воєнні матури відбували вже від 1. вересня с. року.

В справі кадетів в російськім полоні. Австрійське товариство Червоного Хреста доносить: Досвід показав, що кадети і кадети аспіранти, які в послідних часах попали ся в російський полон, дуже часто з приводу недостачі грамот не є признавані за офіцирів до часу поки російський Червоний Хрест не одержить відповідної інформації з Відня. Тому поручаєть ся роднинам кадетів, які в послідних боротьбах подали ся в неволю, щоби вже тепер в полках, до котрих належали полонені, постарали ся про урядову посвідку їх степеня, а опісля, коли дізнають ся про місце інтернованя полонених, нехай полкову посвідку перешлють на адресу Центрального вивідного Бюра (Gemeinsames Zentral-Nachweissbureau, Auskunftstelle für Kriegsgefangene, Abteilung B. Wien I. Fischhof 3); відси перешле ся потрібні документи до російського Червоного Хреста.

З радости відзискав мову. Син лікаря дентиста з міста Жера, будучи на боєвім фронті підчас гураганного огня артилерійського з переляку дістав так сильне нервове потрясенє, що втратив мову. Через довший час лічено його безуспішно і втрачено зовсім надію, щоби він міг відзискати бесіду. Що йно недавно, коли нещасливому жовнірови, донесено, що до шпиталю прийшла його мати і хоче з ним побачити ся, так утішила його ся відомість, що нагло відзискав мову.

Жіноче війско в Мексику. Як би Американці дійсно хотіли впасти до Мексика, то мали би до діла не лиш з Мексиканцями, але також зі 100.000 Мексиканками, котрі рамя в рамя зі своїми мужами і братами будуть бороти ся з наїздником. Ще в 1910 р. почали творити ся по більших містах Мексика жіночі союзи, котрих члени складали присягу, що на случай війни не вдоволять ся доглядане ранених, але возьмуть чинну участь з оружем в руці. І вже в літі 1911 р., як президент Тафт вислав до Тексасу війско, було 20.000 Мексиканок, вправлених і уоружених, готових кождої хвилї до борби з кождим, хтоб хотів нарушити свободу краю. Тепер належить вже до союза 100.000 жінок. Носять вони — зовсім природно — мужеську одіж і є не лиш добрими стрільцями, але знають передовсім докладно Мексик зі всіми його крутими стежками аж до найдикших закутин. Тому мусів би президент Вільзон твердий оріх розкусити, заки дав би собі з ними раду.

За послїплатою почта пакунків тепер не приймає, тому не можемо висилати „Евангелія“ за послїплатою. Просимо ласкаво рівночасно з замовленем прислати гроші. — Адміністрація „Свободи“, Львів, Ринок 10.

:: Українська Культурна Рада у Відни ::

VIII., Strozzigasse 32. I/12.

Президент: Юліян Романчук.

I. Віцепрезідент: Др. Олександер Колесса.

ВИДАВНИЦТВА

під начальною редакцією Юліяна Романчука і Ол. Колесси.

А. Вийшли з друку:

	Ціна
1. Ілюстрована збірка: „З Великих Днів“ — В борбі за волю . . .	К —·40
2. Філ. Колесса-В. Щурат: „Жовнірські пісні“ Осипа Федьковича з нотами	„ —·40
3. Філ. Колесса: „Воєнні Квартети“	„ 2·60
4. Сьвщ. О. Коренець: „Молитвенник для жовнірів Українців-католиків“ друге виданє	„ 1·40
5. Сьвщ. О. Коренець: „Молитвенник для жовнірів Українців-католиків“ трете менше виданє	„ —·60
6. Сьвщ. О. Коренець: „Читаня і розважаня з нагоди війни“	„ —·40
7. „Слово о полку Ігорєв“ в сучасних віршованих перекладах. Впорядкував Б. Лепкий	„ 1.00
8. Богдан Лепкий: „Тим що полягли“ — Збірка поезий	„ —·80
9. P. Alex. Korenec: S. Sedes apostolica et disciplinae Graeco-Catholicorum. Agitur de Kalendario	„ 1·00
10. Сьвщ. О. Коренець: „Рим а наші церковні постанови, з окрема календар“	„ 1·00
11. Б. Лепкий: „Ще не вмерла Україна“, Співанник з великих днів. Вибір українських пісень з нотами В полотняній оправі з золотими витисками	„ 2·00
12. Іван Чепига: „Українська літературна продукція на еміграції у Відни	„ 3·00
	„ —·50

Б. Приготовлюють ся до друку:

1. Ст. Рудницький: Географія України.
2. Під чужим небом. — Оповіданя з житя наших переселенців.

44 2—4

Книжки сї можна набувати в канцеляріі Української Культурної Ради у Відни, VIII., Strozzigasse 32, за готівку, або за попереднім надісланем гроший. При більших замовленях даємо значнїйший опуст.

ЕВАНГЕЛИЯ

на неділї і свята

в перекладї на українську мову.

Книжочка, яка повинна находити ся в кождій українській хатї. Для тих, що стоять в поли, в окопах є она найкращою духовою розрадою.

- - - Цїна 1 корона. - - - - - Цїна 1 корона. - - -

Замовляти: **„Свобода“, Львів, Ринок 10.**

При замовленю посилає ся рівночасно гроші (1 К.) за книжку, а ми того самого дня висилаємо замовляючому. Жовнїрам на усі Feldpost-и також шлемо. — А хто пришле відразу **гроші** на десять примірників, то є 10 К., то дістане ще одну книжку **даром.**

ЗАМОВЛЕНЯ **БЕЗ ГРОШИЙ** НЕ ПРИНИМАЄМО.

Хто з передплатників „Свободи“

зміняє місце побуту так з селян, як і жовнїрів (Feldpost), нехай зараз напише до адміністрації „Свободи“ і подаючи нову адресу, конечно подасть рівночасно

попередну (стару) адресу.

Оголошеня.

Для тих, що оголошують ся, подаємо до відома, що у нас є така тарифа:

Оголошеня звичайні за стрічку одношпальтову дрібним друком або її місце 20 с. — Надіслане за стрічку дрібним письмом або її місце 60 с., в оповістках 80 с., в части редакційній 1 К. Повідомленя про вінчаня, заручини і т. п. по 1·50 К за стрічку, найменше 4 К. Дрібні оголошеня за слово 6 с., найменше 60 сот. Слова грубшим друком числить ся подвійно. Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

(Проникаючим все), добре дїлаючим і усмиряючим болї дїланем відзначають ся натираня хребта Феллера покріплячою ростинною есенцією флюїд з маркою „Ельза-флюїд“. Є се оживляючим почутєм, коли в часї натирань „Ельза-флюїдом“ зникають всі болї, а тепла кров знова вповні і сильно кружляє по відповідних місцях тїла. „Ельза-флюїду“ не можна заступити ніяким иншим средством до натираня. 12 фляшок посилає оплатно тільки за 6 корон аптикар **E. V. Feller, Stubica, Elsaplatz No. 308 (Kroatien).** Численні золоті медалї і лікарські порученя. Так само прочищуючі пігулки Ельзи. 6 пуделок коштує оплатно 4 К 40 сот.

Не минайте а перечитайте!

900 разів заоміїти ся можна за 1 кор. 80 сот.

Чи варто за невеликі гроші в тих тяжких часах розвеселити ся?

Певно, кождий скаже, що варто.

Саме тепер вийшла обемиста книжка (девять аркушів друку), котра містить в собі

900 словами девятсот

Дотепів, вигадок і жартів.

Хто хоче розвеселити ся, а таких в теперішнім часї буде певно богато, нехай чим скорше спровадить собі сю книжку, бо задля великої дорожнї і браку паперу наклад зглядно не великий.

Сю справдї на часї книжку видало Товариство „Просьвіта“.

Канцелярія Товариства у Львові (Ринок ч. 10.) висилає єї безпроволочно тому, хто пришле переказом на саму книжку 1 кор. 80 сот. (Члени „Просьвіти“, що заплатили вкладку, платять тільки 1 кор. 30 сот.), а на рекомендовану пересилку 35 сот.

Оправлений в полотно примірник коштує без почтової пересилки о 50 сот. більше. 450 9—?

Радимо спішити ся!

Незнищимий

є механізм годинників Сутнера, бо він є як найстараннїйше спорядженний з найлїпшого матеріялу. Добрий годинник Сутнера перетреває при умілім обходженю ся що найменше три на позір дешевші годинники базарові. Дуже попитний і загально хвалений є:

Ч.	600	Радіюм-год. киш. в ночи світячий К	8·40
„	410	Анкеровий роскопф год. нікелевий „	4·10
„	719	Срібний ремонтоар годинник . . „	7·80
„	705	Роскопф годинник з камінями . „	5·90
„	449	Роскопф год. з подв. плащем . „	7·20
„	518	Плоский годинник муж. нікелев. „	7·50
„	720	Срібний ремонтоар годинник . . „	9·70
„	758	Срібний ремонтоар год., 6 руб. „	14·00
„	748	Срібний ремонт. год. з под. пл. „	13·50
„	513	Нікелевий, туля год. з подв. пл. „	9·80
„	712	Нікелевий „Іко“ год. 15 рубінів „	14·00
„	518	Плоский, срібний годинник муж. „	17·50
„	776	Срібний год. „Іко“ з подв. пл. „	33·00
„	1528	Срібний „Зеніт“ год. з подв. пл. „	64·00
„	804	Сріб. дамский год., 6 рубінєвий „	9·50
„	709	Срібний дамский год. двокорт. „	15·00

Посилка за послїплатою або за попереднім надісланем гроший. На случай несподоби заміна дозволена.

Читайте

перед кождим закупном богато ілюстрований

величавий катальоґ.

Одержує ся його дармо і оплачено.

Кольосальний вибір годинників, ланцушків, прикраси, золотих і срібних товарів, подарунків etc. — Власна фабрика годинників в Швайцарії. —

H. Suttner лише **Laibach Nr. 713**

— Християнський, світовий дім висилковий. — Не має філій. 2

Власна преціційна марка „Іко“ світової слави.

Хто з передплатників-селян „Свободи“ хотїв би в своїй рідній українській мові мати щоденно вісти з світа, особливо з війни, най запренумерує

Дїло

Передплатники-селяни „Свободи“

мають знижку

і платять

2 Корони місячно.

Феллера пахуча, оживляюча і усмиряюча болї ростинна есенція флюїд з маркою

„ELSA-FLUID“

усуває

болї голови.

12 фляшок оплатно 6 корон. Аптикар E. V. Feller, Stubica, Elsaplatz Nr. 308. (Kroatien). Більш як 100.000 листів з подяками.

„ДНІСТЕР“

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

Львів, ул. Руська ч. 20. (власний дім).

Телефон ч. 788. — Конто Почт. Щадницї ч. 25261. — Жирове конто в Австро-Угорськім Банку,

приймає до обезпеченя від огню будинки, хатнї і господарські, движимости, меблї, одежу і білизну, збіже в снопах і зеркї, худобу і т. п.

Кождий Українець повинен асекурувати ся від огню, щоби на случай пожежі не понести страти, бо достаток одиницї то добробут цїлого народу.

Кождий Українець повинен асекурувати ся тільки в товаристві взаїмних обезпечень

„Дністер“

Нема жадного иншого українського товариства асекурацийного, тільки один

„Дністер“

„Дністер“ рахує найдешевші оплати за обезпеченя **селянських будинків.**

„Дністер“ звертає кождорічно чистий зиск своїм членам.

„Дністер“ оцінює та виплачує шкоди по огнї скоро і ретельно, а на членів оцінковоі комісиї запрошує все двох господарів.

„Дністер“ дає підмогу українським школам і бурсам, де виховують ся селянські дїти.

Люди асекуровані в **„Дністрі“** можуть дістати позичку у всїх великих банках і в товаристві взаїмного кредиту **„Дністер“.**

Власні фонди **„Дністра“** виносять з кінцем 1915 року 6,890.075 корон.

В „Дністрі“ можна обезпечити від градини з плодом движимости всякого роде, а товариства кредитової готівку, дїйні канари і векслї за дешевою оплатою премії.

Адреса „Дністра“:

Товариство взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“ у Львові, Руська 20.

Адреса для телеграм: „Дністер-Львів“.

Канцелярії Товариства отворені що дня від 8—2 перед пол.

З друкарнї „Дїла“ Львів, Ринок 10. Видавець: „Дїло“, стов. зар. з обм. пор. За редакцию відповідає: Др. Степан Барвн.